

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 72 0 P 068117 22 Rev
Banjaluka: 30.6.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Tanja Bundalo, predsjednica vijeća, Senad Tica i Gorjana Popadić, član vijeća, u pravnoj stvari tužitelja S.K., N.M. i M.M., svi iz M., G., koje zastupa punomoćnik R.J., advokat iz G., protiv tuženog JP „Autoputevi RS“ d.o.o. B., koga zastupa punomoćnik B.S., advokat iz B., radi naknade štete, vrijednost spora 35.000,00 KM, odlučujući o reviziji tuženog izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 72 0 P 068117 21 Gž od 5.11.2021. godine, na sjednici održanoj 30.6.2022. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Gradišci broj 72 0 P 068117 18 P od 31.3.2021. godine, usvojen je primarni tužbeni zahtjev i obavezan tuženi da tužiteljima na ime naknade štete zbog trajne nemogućnosti korišćenja parcela, k.č. broj 1320/1 zvana P. njiva 5 klase, površine 19.153 m², k.č. broj 1331 zvana T. njiva 6 klase, površine 1.628 m² i k.č. broj 1343 zvana T. njiva 6 klase, površine 1.088 m², isplati iznos od 120.279,50 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 27.8.2020. godine do isplate i na ime naknade troškova postupka iznos od 7.718,00 KM, sve u roku od 30 dana od dana prijema prepisa presude.

Odbijen je zahtjev tužitelja u preostalom dijelu za kamate i troškove postupka.

Odbijen je u cijelosti eventualni tužbeni zahtjev kojim tužitelji traže da im tuženi na ime izgubljene dobiti za 2016. godinu, isplati iznos od 6.981,70 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 1.1.2016. godine do isplate, za 2017. godinu iznos od 6.981,70 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 1.1.2017. godine do isplate i za 2018. godinu iznos od 6.981,70 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 1.1.2018. godine do isplate.

Presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 72 0 P 068117 21 Gž od 5.11.2021. godine, odbijena je žalba tuženog i prvostepena presuda potvrđena u dosuđujućem dijelu.

Odbijen je zahtjev tuženog za naknadu troškova postupka na ime sastava žalbe u iznosu od 1.372,00 KM, kao i zahtjev tužitelja za naknadu troškova postupka na ime sastava odgovora na žalbu u iznosu od 1.372,00 KM.

Tuženi revizijom pobija drugostepenu odluku u dosuđujućem dijelu zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se pobijana odluka preinači i tužbeni zahtjev odbije ili da se ukine i predmet vrati na ponovno suđenje. Tuženi je istakao i zahtjev za naknadu troškova postupka na ime sastava revizije u iznosu od 1.372,00 KM i na ime takse (iznos nije opredjeljen).

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Revizija nije osnovana.

Predmet odlučivanja po reviziji jeste dosuđujući dio tužbenog zahtjeva kojim je tuženi obavezan da tužiteljima na ime naknade štete zbog trajne nemogućnosti korištenja parcela navedenih u izreci prvostepene presude, isplati iznos od 120.279,50 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 27.8.2020. godine do isplate.

Nije sporno da su tužitelji pravni sljednici S.K. i da su upis prava u pl broj 745 k. o. M. ostvarili temeljem rješenja o nasljeđivanju broj 72 0 O 054709 16 O od 1.6.2016. godine.

Cijeneći osnovanost prigovora *nedostatka pasivne legitimacije*, prvostepeni sud se pozvao na odluku ovog suda broj 72 0 P 031376 19 Rev od 27.11.2019. godine donesene u sporu između istih stranaka. U toj parnici su tužitelji tražili naknadu štete na ime izgubljene dobiti za period od 2012. godine do 2015. godine (između ostalih i za parcele k.č. broj 1320/1 i 1343 koje su predmet tužbenog zahtjeva u ovoj parnici) i naknadu štete zbog trajne nemogućnosti korišćenja nekretnina označenih kao k.č. broj 1329/2 i 1333/2, upisanih u pl broj 745 k.o.M.

Prvostepeni sud utvrđuje da su JP „Putevi RS“ i tuženi zaključili 31.3.2010. godine ugovor o primopredaji prava i obaveza po osnovu izgradnje autoputeva u Republici Srpskoj u periodu od 2005. godine do 2009. godine, koji se primjenjuje od 1.4.2010. godine nakon pribavljanja saglasnosti Vlade Republike Srpske (nesporno je da je saglasnost data). Iste strane su kao investitori zaključili 27.12.2011. godine ugovor sa JV K.I.I.I., kao izvođačima, dodatak broj 1 za Lot 2 (M. km 20+500 do km 30+000) i dodatak broj 2 za lot 3 (M. km 30+000 do km 36+736,14), kojim su se saglasili (pasus 2 tačka 2) da tuženi preuzima sva prava, obaveze i odgovornosti kao investitor „od ovog dodatka“.

Na osnovu navedenih činjenica prvostepeni sud zaključuje da je tuženi stupio u prava i obaveze prethodnog investitora JP „Putevi RS“ pa je, temeljem odredbe člana 207 Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“, broj 17/93 do 74/04 -u daljem tekstu: ZOO) odgovoran za štetu pričinjenu trećim licima, zbog čega istaknuti prigovor nedostatka pasivne legitimacije nalazi neosnovanim.

Prvostepeni sud je neosnovanim ocjenio i istaknuti prigovor *zastarjelosti potraživanja*. Prihvatajući nalaz vještaka poljoprivredne struke M.M. od 28.7.2020. godine i obrazloženje nalaza datog na ročištu održanom 26.1.2021. godine, sud prihvata činjenicu da je do „zamočvarenja“ parcela iz tužbenog zahtjeva došlo 2017. godine. Kako je tužba podnesena 25.12.2017. godine nalazi da je podnesena unutar subjektivnog zastarnog roka iz člana 376 stav 1 ZOO.

Sud je prihvatio procjenu tržišne vrijednosti zemljišta koju je dao poljoprivredni vještak od 5,50 KM/m², a koja procjena je zasnovana na cijenama utvrđenim u postupku

eksprijacije susjednog zemljišta, na lokaciji, infrastrukturi, kulturi zemljišta, ukupnoj površini zamočvarenog zemljišta od 21.869 m² i procjeni koja je dobijena od Poreske uprave.

Sud je u cijelosti prihvatio nalaz vještaka građevinsko-arhitektonske struke R.S. od 29.7.2020. godine, koji je iznio mišljenje da je uzrok zamočvarivanja parcela tužitelja u neizradi propusta ispod trupa nasipa autoputa, pa su dotičuće vode odvođene zemljanim kanalom paralelno sa trupom nasipa autoputa do nizvodnog mosta. Ocjena je vještaka da izgrađeni zemljani kanal nije na kvalitetan način odvodio površinske vode i snizio tok podzemnih voda, jer nije imao potrebnu dubinu i pad.

Drugostepeni sud u cijelosti prihvaća činjenična utvrđenja i pravne zaključke prvostepenog suda, iz kog razloga odbija žalbu tuženog i potvrđuje prvostepenu presudu u dosuđujućem dijelu.

Drugostepeni sud se posebno osvrnuo na nalaz vještaka poljoprivredne struke u dijelu u kom je vještak objasnio da bi se zemljište moglo ponovno koristiti uz prethodno izvođenje obimnih hidro i agromelioracionih radova, što bi predstavljalo veliki trošak, te ukazao da tuženi nije ni tvrdio ni dokazivao da je takve radove izvodio ili da je spreman da ih izvede kako bi se zemljište vratilo u prvobitno stanje.

Drugostepena odluka je pravilna i revizioni navodi je ne dovode u opravdanu sumnju.

Revizija ističe prigovor nedostatka pasivne legitimacije, zastarjelosti potraživanja, nepostojanje uzročne veze između radnji tuženog i štete koju trpe tužitelji i osporava utvrđenu tržišnu vrijednost parcela iz tužbenog zahtjeva.

Prigovor pasivne legitimacije je pravilno odbijen, a razloge koje su dali nižestepeni sudovi prihvata i ovaj sud.

Dana 17.12.2007. godine zaključen je ugovor o izvođenju radova na izgradnji autoputa B.-G. (M.) između JP „Putevi RS“ kao investitora i JV K.I.I.I., H. i BiH, kao izvođača, za Lot 2 (M. km 20+500 do km 30+000), odnosno istog dana između JP „Putevi RS“ kao investitora i V.S.I., kao izvođača, za Lot 3 km 30+000 do km 36+736,14.

Dana 16.3.2010. godine zaključen je između JP „Putevi RS“ i tuženog Ugovor o primopredaji prava i obaveza po osnovu izgradnje autoputeva u Republici Srpskoj. Članom 1. je konstatovano da je JP „Putevi RS“ u periodu od 2005. do 2009. godine obavljalo poslove organizacije, finansiranja i izgradnje faze I dionica M.-G. i faze II dionica G.-M., izrade projektne dokumentacije za M. petlju i za autoput B.-D.. Članom 4. su evidentirana prava i obaveze JP „Putevi RS“ vezano za poslove iz člana 1, a članom 5. utvrđene obaveze po osnovu kreditnih sredstava. Članom 6. je ugovoreno da se prava i obaveze iz člana 4. i 5. sa 31.3.2010. godine isknjižavaju iz poslovnih knjiga JP „Putevi RS“ i evidentiraju u poslovnim knjigama tuženog, uz prenos raspoloživih sredstava sa namjenskih računa. U članu 7. se konstatuje koji ugovori nisu „do kraja realizovani“ što između ostalog obuhvata i ugovore obuhvaćene pod Lot 1, 2 i 3, pa je tuženi preuzeo obavezu da po stupanju na snagu ovog ugovora izvrši realizaciju nerealizovanih ugovora, na način da će zajedno sa JP „Putevi RS“ i ostalim ugovornim stranama, potpisati anekse o ustupanju ugovora (član 8).

Tuženi smatra da je zaključenjem ugovora od 16.3.2010. godine stupio u „tačno određena prava i obaveze prethodnog investitora koja se odnose na izgradnju autoputeva“, ali ne i u obavezu da naknadi eventualno prouzročenu štetu trećim licima.

Nije sporno da su 27.12.2011. godine zaključeni Dodatak 1 za Lot 2 i Dodatak 2 za Lot 3 i da tuženi kao novi investitor „od datuma dodatka“ preuzima sva prava, obaveze i odgovornosti.

Tvrđnja revidenta da njegova odgovornost za štetu prema trećim licima morala biti izričito ugovorena i ne može se pretpostavljati, nije osnovana.

Odredbom člana 207 ZOO je propisano: „Naručilac i izvođač radova na nepokretnosti solidarno odgovaraju trećem licu za štetu koja mu nastane u vezi sa izvođenjem tih radova“.

Autoput B.-G. pušten je u promet 2012. godine.

Tuženi je počev od 31.3.2010. godine, prema ugovoru, preuzeo sva prava i obaveze ranijeg investitora uključujući i radove iz Lot 2 i 3, sva raspoloživa novčana sredstva namjenskih računa za dionice autoputa, kao i poslovne prostorije ranijeg investitora, pa time, kako nižestepeni sudovi pravilno zaključuju, i obaveze iz eventualno do tada prouzrokovanih šteta trećim licima,

Tačku 2 Dodataka za oba Lota po kojoj JP „Autoputevi Republike Srpske“ preuzima sva prava, obaveze i odgovornosti kao investitor „od datuma ovog Dodatka“, treba tumačiti ne u odnosu na momenat odgovornosti za štete prema trećim licima, već u odnosu između ugovornih strana tj. prema izvođačima radova kao potpisnicima Dodataka, a sve u vezi sa osnovnim ugovorom od 17.12.2007. godine.

Zastarjelošću (član 360 stav 1 ZOO) prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obaveze (pod uslovom da tuženi ističe prigovor), što znači da je tužitelj po proteku zastarnih rokova unutar kojih nije ostvarivao pravo na naknadu štete, izgubio pravo da ostvaruje naknadu ne samo one štete koja mu je tada nastala i poznata, već i buduće štete.

Zahtjev tužitelja je po pravnom karakteru zahtjev za naknadu štete, što znači da se zastarni rok cijeni prema odredbama člana 376. ZOO.

ZOO je u cilju opšte sigurnosti propisao objektivni rok za podnošenje tužbe za naknadu štete, tako da potraživanje u svakom slučaju zastarjeva u roku od 5 godina od dana kada je šteta nastala. Radi se o objektivnom roku poslije čijeg isteka dolazi do zastarjevanja potraživanja, bez obzira kada je oštećeni doznao za štetu i njenog počinioca. Propisani petogodišnji rok zastarjelosti potraživanja naknade štete je apsolutni rok koji počinje teći od nastanka štete i nije vezan za subjektivno saznanje oštećenog o nastanku štete i štetniku. Stoga sve i da se prihvati navod revizije da je šteta nastala najkasnije nakon majskih i avgustovskih poplava 2014. godine, kod toga da je tužba podnesena 2017. godine očigledno je da je podnesena u objektivnom roku.

Objektivni rok nije po pravnoj prirodi prekluzivni rok pa oštećeni i po njegovom proteku može pokrenuti parnicu radi naknade štete, a sud može obavezati štetnika na naknadu osim ako ovaj blagovremeno istakne prigovor zastarjelosti, kao što je to slučaj u ovoj parnici.

Subjektivni rok od 3 godine mora se poštovati u okviru objektivnog roka koji opredjeljuje najdulji mogući trenutak od trenutka nastanka štete, kada se može tražiti isplata naknade štete bez bojazni isticanja prigovora zastarjelosti.

Vještak poljoprivredne struke je iskazao da je nekretnine tužitelja obišao prvi put 11.5.2012. godine u vezi parnice radi naknade štete za druge nekretnine tužitelja koje su već bile zamočvarene (k.č. broj 1329/2 i 1333/2), ukazujući da se na „ostalim parcelama mogla obavljati dotadašnja poljoprivredna proizvodnja“ (dakle i na parcelama iz tužbe).

Kada je drugi put bio na licu mjesta (4.7.2017. godine) našao je da se na parcelama iz tužbenog zahtjeva „nazirala pojava vegetacije koja ukazuje na proces prevlaživanja zemljišta“, ali da njihovo stanje „nije detaljnije razmatrano“ jer nisu bile predmet zahtjeva.

Tek po trećem izlasku 2.7.2020. godine, ustanovljen je „rast barsko močvarne vegetacije“ i na parcelama iz tužbenog zahtjeva.

Pravilno su nižestepeni sudovi cijenili da su tužitelji najranije saznanje o potpunom zamočvarenju parcela iz tužbenog zahtjeva mogli imati u 2017. godini, pa kako je tužba za naknadu štete podnesena te godine, očigledno je da subjektivni rok zastarjelosti potraživanja do utuženja nije istekao.

Revizija osporava i postojanje uzročnosti između radnji i propusta tuženog i nastale štete, kao jednog od uslova odgovornosti za štetu. Nižestepeni sudovi su pravilno utvrdili postojanje uzročnosti i dali jasne i logične razloge zasnovane na nalazu vještaka građevinske struke, koje ovaj sud prihvata.

Vještak je u nalazu jasno naveo da je došlo do odstupanja od studijske dokumentacije odvodnje autoputa time što nije izgrađen projektovani propust kroz trup autoputa, već je izgrađen zamjenski zemljani kanal sa vanske strane ograde autoputa koji nije bio dovoljno kvalitetno rješenje jer nije imao potrebnu dubinu i pad vode. Time ni dotičuće podvodne vode nisu mogle biti kvalitetno odvođene te su plavile parcele tužitelja iz tužbenog zahtjeva.

Navodi tuženog da podzemne vode teku na 6 do 7 metara dubine, a da konstrukcija autoputa seže u dubinu od 2 do 3 metra i ne presjeca podzemne vode pa ne može biti uzrok plavljenja parcela, nisu osnovani. Vještak je na ročištu održanom 26.1.2021. godine na upit tuženog na kojoj se dubini kreću podzemne vode, odgovorio da je to po njegovoj procjeni na dubini „od 1 metra odnosno na većoj dubini“, a da su bunari za vodu na tom lokalitetu kopani na dubini od 6 do 7 metara. Vještak je decidirano iznio zaključak da „eventualne povremene velike vode ne mogu biti uzrok poremećaju“, jer bujične vode „brzo dođu i tako brzo odu“, čime je negirao navode tuženog da je uzrok zamočvarenje u padavinama i poplavama koje se povremeno dešavaju, a ne u propustu investitora pri izgradnji autoputa.

Vještak poljoprivredne struke u nalazu iznosi mišljenje da je sporno zemljište „izgubilo svoju plodnost ... odnosno trajno je izgubilo mogućnost iskorišćavanja u poljoprivrednoj proizvodnji“.

Revizija ne prigovara metodologiji obračuna, već nalaz vještaka poljoprivredne struke pobija samo u dijelu koji se odnosi na utvrđenje tržišne vrijednosti nekretnina koju su prihvatili nižestepeni sudovi (5,50 KM x 21.869 m² zemljišta = 120.279,50 KM), a čiju vrijednost je poljoprivredni vještak utvrdio koristeći više uporednih elemenata temeljem kojih je

objektivizirao svoj nalaz. Tvrdnje revidenta da je vrijednost zemljišta 1 do 2 KM/m² je paušalna jer se isključivo zasniva na podacima Poreske uprave, koje je vještak imao u vidu. Podaci Poreske uprave samo su jedan, ali ne i odlučujući elemenat, na temelju koga se utvrđuje tržišna vrijednost nekretnine, a služe za procjenu poreske osnove pa se ne mogu obligatorno uzeti kao realan i isključivi element za određivanje tržišne vrijednosti.

Vještak je u nalazu pokazao satelitski snimak spornog zemljišta iz 2006. godine (prije izgradnje autoputa) na kom je vidljivo da je zemljište poljoprivredno obrađeno i satelitski snimak iz 2010. godine (nakon izgradnje trase autoputa E 661) na kom je vidljivo „ležanje vode“ na tim parcelama. Tuženi ne tvrdi, niti je dokazivao, da bi sporne parcele mogle da se koriste u drugu svrhu osim poljoprivredne obrade, niti je vještak to tvrdio u nalazu. Prema vještaku bilo bi moguće parcele dovesti u stanje ponovnog poljoprivrednog korišćenja uz „obimne hidromeliorativne i agromeliorativne mjere, što je prilično veliki trošak“.

Nije osnovana ni tvrdnja revizije da vrijednost nekretnina nije veća od 20.000,00 KM jer su tužitelji u ostavinskom postupku iza svog prednika procijenili vrijednost cjelokupne njegove imovine na 100.000,00 KM (sporne nekretnine, stan u G., kuća u M., traktor, pokretne stvari). Ta činjenica nema značaja za utvrđenje tržišne cijene spornih nekretnina. Nasljednici u ostavinskom postupku paušalno se kao zainteresovana, a ne stručna lica, izjašnjavaju o vrijednosti ostavine i to uvijek u nižim iznosima zbog sudske takse.

Temeljem odredbe člana 248 Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13) revizija je odbijena.

Predsjednica vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost opravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić